

Naivisti Emäsalosta pitää näyttelyn Varkaudessa

*Luoma-
kunnan herra
tarkastelee
työtään:
Äsh, taisin
unohtaa antaa
tuolle Putinille
järkeä
päähän!?*

Stig Janssonin maalaus

Jo pienenä Stig Jansson, 86, tiesi että hän haluaa taiteilijaksi. Nelivuotiaana hän piirsi venäläisiä pommikoneita, jotka pommittivat kotia Helsingissä. Nykyisin hän on tunnustettu naivistinen maalari, joka pitää näyttelyn Varkaudessa ja Iittalassa. Hän on myös mukana suomalaisia naivisteja esittelevässä kirjassa, joka julkaistaan kesäksi. Hän kävi tapaamassa Thure Malmbergia toukokuussa 2022, ja tämä teki pikku haastattelun Stig Janssonin kanssa.

Stig Janssonilla on kaksi kotia Porvoossa, talvella Linnankoskenkadulla ja kesällä Orrbyn Kallvikissa, missä hän on perinyt maata.

- Luonnostelen usein Emäsalossa, mutta maalaan sitten valmiiksi ateljeessani Linnankoskenkadulla, hän sanoo.

- Tuon toisinaan taulujani näytille Emäsalon Kyläpuotiin. Siellä myytiin myös postikortteja, joita ihmiset halusivat maalauksistani, hän sanoo.

- Minulle naivismi merkitsee taiteellista vapautta, mikä oli erityisen tärkeää päivätyön jälkeen, joka vaati täsmällistä kuria.

Aloitimme Stig Janssonin kanssa yhtä aikaa Norssin klassisella linjalla 1947, mutta "Stigolla" oli lukihäiriö, jota ei

ymmärretty ottaa huomioon sen ajan koulussa. Hän jätti Norssin muutaman vuoden jälkeen, ja meni sen sijaan Vapaaseen taidekouluun, missä hänellä oli Sam Vanni inspiroivana opettajana, ja missä hän nautti keskusteluista mm. Sigrid Schaumanin kanssa. Siitä seurasi pitkä ja menestyksekkäs elämä mainosgraafikkona Helsingin suurissa mainos-toimistoissa.

Hän on hillitty herrasmies, ilman mitään suuria eleitä, mutta hän on tehnyt saaren yhteisölle tärkeitä töitä molempien Emsalöboken teosten graafikkona. Lisäksi hän on tehnyt yhdessä mm. Bertel Rosentrömin kanssa sen Emäsalon kartan, jossa on vuoden 1936 tilanteen mukaisia vanhoja paikannimiä, ja jota

sitäkin myydään Kyläpuodissa.

Suurelle yleisölle hän on tehnyt upean lastenkirjan Retki Porvooseen kolmella kielellä Retki Porvooseen - Resan till Borgå, A Trip to Porvoo, iloisia naivistisia kuvituksia, jonka hienot värit houkuttelevat kaiken ikäisiä lukijoita ottamaan junan tai laivan runoilijan kaupunkiin.

**THURE MALMBERG, VAARLAHTI,
käännös Tapani Mansikkala**

Stig Jansson

Täällä energia tuulee - mutta myllyjä ei tule ainakaan vielä

Emäsalon merialueella on erinomaisia paikkoja tuulivoimaloille, selviää SYKEN (Suomen ympäristökeskus) tutkimuksesta, joka julkaistiin tammikuussa 2022. Mutta ei myllyjä noin vain tänne tule koska Puolustusvoimat ne torjuisi. Ellei maailma ja/tai tekniikka muutu.

Kuva: Hyötytuuli.fi

Tuulivoimaa tarvitaan, sillä Suomi on sitoutunut hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä. Tuulivoimayhtiöt haavevat kohteita mereltä, koska kaikkien voimaloiden sijoittaminen mantereelle on, kuten nykyään kuuluu, haasteellista. Porvoon voimaloiden rakentaminen niin maalle kuin merelle olisi lottovoitto kiinteistöverojen muodossa.

Parhaimmilla alueilla tuulivoiman tuotanto on kannattavaa, sillä merellä tuulimyllyjä voidaan rakentaa kannattavasti, ja ilman muille elinkeinoille, ihmisille tai meriluonnon monimuotoisuudelle aiheuttavia suuria haittoja, kirjaa Suomen ympäristökeskuksen selvitys. Näitä alueita löytyy kautta koko Suomen rannikon.

SYKEN tutkimuksessa on eritelty sekä hyvät merialueet että paikat, joissa tuulivoimalat aiheuttaisivat ristiriitoja. Emäsalon eteläpuolelta löytyy molempia.

Tuulivoiman tarpeiden ohella kartoituksessa otettiin huomioon myös luonnonarvot. Arviointi perustui vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmassa (VELMU-ohjelma) kerättyihin havaintoaineistoihin. Aineistot kattavat levät, vesikasvit ja selkärangattomat eläimet sekä harvinaiset ja ekologisesti tärkeät lajit ja luontotyypit. Lisäksi huomioitiin tunnetut kalojen lisääntymisalueet, lintujen muuttoreitit ja esimerkiksi merikotkien pesimäalueet, kertoo SYKEN verkkosivun artikkeli.

Emäsalon eteläpuolella sopimattomia, ristiriitoja aiheuttavia paikkoja on

merkitty etenkin sinne missä öljytankkerit liikkuvat, mutta myös kalastuksen ja retkeilyn kannalta merkittävillä alueilla, Natura-alueilla ja mm. hylkeiden suojelualueilla.

Emäsalon eteläpuolella parhaita paikkoja on kaukana merellä Porvoon majakalta aina Suomen eteläiselle merirajalle asti. Se on yksi Suomenlahden tuulisimpia alueita. Mutta myös aivan Emäsalon läheltä löytyy muutama hyväksi havaittu, pikku kohde. Esimerkiksi Meriniemen ja Fåfängholmenin välistä, Kalvön itäpuolelta ja Buskören luotojen luona lähellä Kilpilahden öljysatamaa on merkitty tuulivoimalle sopivia kohteita.

Muuten pääosa Kilpilahteen johtavasta laivaväylästä ja sen reuna-alueista on sellaista, jonne ei kannata rakentaa, koska se aiheuttaisi ristiriitoja paitsi laivaliikenteen myös luonnonarvojen ja kalastuksen suhteen. Tällaisen luonnonarvoilta tärkeän alueen keskelle Emäsalon eteläpuolella jää mm. Örskärin ja Kalkskärin välinen (Larsskärin saaristo) sekä siitä etelään Kölhällanin alue ja siitä itään Storgundetin ja Sandkallanin välinen alue.

Näin tällä erää teoriassa. Käytännössä koko Suomenlahti ja sen mukana Emäsalon maisemat jäävät kuitenkin näillä näkymin ilman myllyjä. Koska Puolustusvoimat kaataisi tällaiset hankkeet, arvioi tuulivoimatutkimukseen osallistunut keskeinen henkilö Emäsalo-lehdelle. Esimakua tästä on jo saatu, kun Puol-

ustusvoimat torjui Inkoon - Raaseporin seudulle kaavaillun tuulivoimapuiston. Suomen Merituuli Oy suunnitteli sinne 5x20 km suuruista aluetta, johon aiottiin sijoittaa 60 tuulivoimalaa.

Tuulivoimaloiden roottorit aiheuttavat erilaisia häiriöitä tutkille. Suomenlahti olisi matalikoinen ja kovine tuulinen erinomainen tuulivoimala-alue. Merkittävät sähkön käyttäjätkin olisivat lähellä. Mutta rajojen tutkavalvonnan kannalta Suomenlahti on liian keskeinen. Siksi täällä tuskin nähdään tuulivoimaloita missään, arvioi Emäsalolehden lähde.

Sen sijaan tekniikan kehittyminen, ja kas vain myös NATO, herättävät odotuksia. Sekä tutkien että myllyjen rakennustekniikka kehittyy.

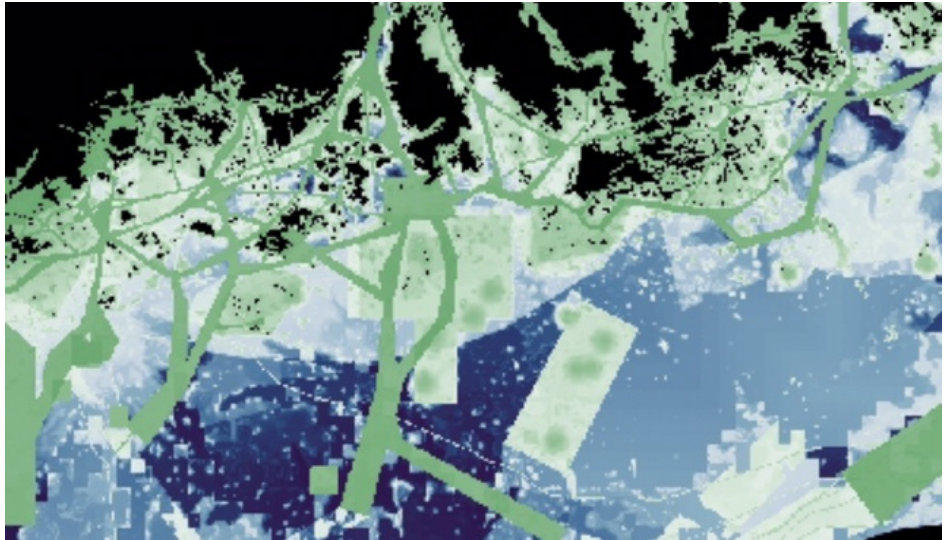
Ylen uutisjutussa 27.5.2022 Lahden - Lappeenrannan yliopiston (LUT) tutkimusjohtaja Petteri Laaksonen uskoo, että tuulivoiman ja tutkien toimintaan rinnakkain on löydettävissä tekniset ratkaisut. Suomen Nato-jäsenyys voisi muuttaa tilannetta, kun Yhdysvaltojen ja Ruotsin ilmavalvonta voisi olla Suomen tukena, ainakin kriisiaikana, arvioi tutkimusjohtaja Laaksonen jutussa, jonka aiheena ovat lähinnä Itä-Suomen tuulivoimahankkeet.

Etelänaapuri Viro on jo tilannut kaksi uuden tekniikan tutkaa, toinen niistä Ämärin lentotukikohtaan lähelle Tallinnaa ja Suomenlahtea. Niiden suoja-alue on vain 15 kilometriä, kun Suomessa noudatetaan 40 km suoja-aluetta myllyn ja tutkan välillä.

Puolustusvoimien Pääesikunnassa tuuli-voimala-asioita ratkova insinööri Jussi Karhila on Ylen jutussa varovainen. Hän pitää tutkien 15 km suoja-alueita "aika uskomattomana". Nato-yhteistyötä vasta selvitetään, mutta Karhila arvioi, että rauhan aikana alueellinen tutka-valvonta jää kullekin jäsenmaalle.

Emäsalon vesillä siis tuskin nähdään tuulivoimaloita ennen kuin eletään aivan toisenlaista geopolitiittista aikaa. Itä-naapurin "sotilaalliset erikoistoimet" eivät luo uskoa nopealle muutokselle.

TAPANI MANSIKKALA

Mitä tummempi sininen väri, sen parempi tuulivoimapikka. Vihreä osoittaa laivaväylät, vaaleanvihreä suojeltavia alueita. Kuvakaappaus SYKEN tuulivoimatutkimuksen kartasta.

Eräitä tiennimiä Emäsalossa

Emäsalon tienimistön uusiminen ja nimien suomennokset herättivät hämminkiä, kun Porvoon maalaiskunta liitettiin Porvoon kaupunkiin. Paikallisten ja asiantuntijain neuvot kelpasivat vasta, kun asia nousi julkiseen keskusteluun.

Kun Porvoon silloinen maalaiskunta pian 25 vuotta sitten ryhtyi nimeämään teitään lainmukaisiksi, kunnanvaltuusto asetti nimikomitean työstämään teiden nimiehdotuksia. Muistaakseni tarkoitus oli nimetä kaikki tiet, joiden varrella asui vähintään kolme vakituista asukasta. Mutta sitten maalaiskunta yhdistettiin Porvoon kaupunkiin 1997, ja sen jälkeen kaikki nimet jouduttiin tutkimaan uudestaan ja suomentamaan. Siinä yhteydessä perustettiin Emäsalon kyläyhdistys, jonka tarkoituksena oli toimia emäsalolaisten ja viranomaisten yhdyssiteenä, kun kävi ilmi, että jotkut teistä olivat saaneet erityisen huonosti suomennetut nimet.

Ohjeissa kirjattiin selvästi, että yhden kunnan alueella ei voi olla useita saman nimisiä teitä, mikä oli ymmärrettävää, jotta posti ja pelastustoimi löytäisi perille. Sen vuoksi vain yhden tien nimi saattoi olla Metsätie tai Hietalahdentie vaikka alueella olikin useita Hietalahtia, jonne meni tie. Myös metsäteitä oli useita.

Omalatauisia nimiä

Monella tiellä oli jo vanhastaan nimet, yleensä jo vuosisatoja käytetyt. Usein kyse on lahdistä, niemistä, niityistä ja kentistä, metsistä ja mäistä, jotka olivat antaneet tielle nimen. Missä nimeä ei vielä ollut, tai se oli sama kuin jollain jo aiemmin nimetyllä, sinne oli keksittävä uusi. Siksi eräille teille tuli niin erikoinen nimi, että se sai ulkopuoliset ja paikallisetkin nostelemaan ihmeissään kulmakarvojaan.

Saaren pohjoisosassa on esimerkiksi **Kalluksentie**, joka on saanut nimensä tien varrella asuneiden henkilöiden mukaan. Lähistöllä on **Myskintie**, jonka nimi periytyy vanhasta Orrbyn ja Emäsalon kylän välillä saaren itärantaa seuranneen polun nimestä, jonka nimen alkuperä on epävarma.

Riiupolku antoi nimen

Bengtsbyssä kiinnittyi huomio nimeen Mågvägen / **Vävytie**, joka tulee polusta, joka aikoinaan kulki rakennusten sivuitse. Siitä kerrottiin, että sitä käyttivät riulla käyvät pojat, jotka eivät halunneet ilmiäntä itseään utelaille henkilöille (siis juorutadeille). Täällä on myös uusionimi Smälångvägen / **Kapeaniityntie**, joka on saanut korvata vanhan Långtåget nimen, jota kutsuttiin myös nimellä Långängståget, luultavasti siksi, että nimi oli varattu muualle. Myös **Bengtsbyntie** oli aiemmin Nygranntåget.

Vaarlahdesta voimme ottaa esimerkiksi **Kalastajatorpantien**, joka tuli tien nimeksi juuri Hietalahdentien sijaan, koska se oli jo käytössä muualla. Komitean ehdottama Bovikintie nähtiin syystä harhaanjohtavana, koska se olisi saanut nimensä paikasta josta alkoi eikä paikasta jonne se johti. Tie päättyy paikkaan, jonne maan omistajat rakensivat 1920-luvulla pienen majan, jota kutsuivat nimellä Fiskartorpet. Etenkin pääkaupunkilaisille tämä nimi vie ajatukset toki eräseen hiukan suurempaan kohteeseen Munkkiniemen kaupunginosassa.

Samoin seuduilla on uusionimi Bredviksvägen / **Laajalahdentie**. Se kieltämättä täyttää tarpeensa, vaikka tässäkin voidaan todeta, että nimi tulee lahden nimestä, josta tie alkaa eikä paikasta minne se johtaa, eli Bovikin niitystä.

Lopuksi tullaan omalle tielleni, Estgubbens väg / **Eestiukontie**. Sekin on keksitty nimi, mikä johtuu siitä, ettei itsestään selvää luonnonnimeä löytynyt. Tien päässä asui 1800- ja 1900-luvun vaihteessa ukkoja, jotka joko itse tai heidän esivanhempansa olivat eestiläisiä.

Ei asiantuntijoita

Tiennimikomiteaan nimettiin kunnan luottamushenkilöitä, mutta kukaan heistä ei ollut nimiasiantuntija, ja kaikkein vähiten tien nimeämisen asiantuntija. Varovaisesti kyllä

ehdotettiin, että komitea kääntyisi silloisen Kotimaisten kielten lautakunnan puoleen, jonka tehtävänä oli juuri avustaa tällaisissa tehtävissä asiantuntimuksellaan, ja joita useimmat kunnat käyttivätkin. Tätä komitean johtohenkilöt kuitenkin pitivät joko tarpeettomana tai turhia kustannuksia aiheuttavana, ja siksi tyydyttiin omaan osaamiseen.

Siksie ollut yllättävää, että seurauksena oli joukko sammakoita nimien kääntämisessä. Niinpä tulkittiin, että nimi Rörviksvägen periytyisi tavallisesta putkesta minkä vuoksi nimeksi tuli Putkilahdentie. Sen sijaan lahti lienee saanut nimensä (ruoko)-putkesta. Meitä siunattiin myös ensin nimellä Mutalahdentie käännöksenä Dyviksvägenille. Dyviken taas tarkoittaa Djup-vikenä, suomeksi Syvälahti. Niinpä suomennos Mutalahti muutettiin **Syvälahden-tieksi**, niin kuin **Putkilahdentie** muutettiin **Solvikintie** / Solviksvägeniksi ja sen sivuhaara **Rörvikintie** / Rörviksvägeniksi, kun asiasta oli ensin noussut hälyä lehdissä ja muissa tiedotusvälineissä erehdyksen tultua julkiseksi. Samalla muutettiin eräitä muitakin harhaanjohtavia nimiä.

BERTEL ROSENSTRÖM,
suomentanut Tapani Mansikkala

IN MEMORIAM

Astrid Birgitta (Bitta) Nyberg, f. Perander

Bitta menehtyi 6. maaliskuuta 2022 Sipoossa nopeasti edenneeseen sairauteen. Hän olisi täyttänyt 81 vuotta 11. maaliskuuta.

Esiintyminen Midgårdilla kesällä 2021

Bitta eli monin tavoin rikkaan ja monipuolisen elämän, ja hänellä oli aina monta rautaa tulossa. Emäsalossa hänet muistetaan mm. vanhojen paikallisten laulujen elvyttäjänä. Hän syntyi Helsingissä nelihenkeiseen perheeseen, asui sotalapsena Pohjanmaalla, opiskeli Turussa ja päätyi sitten miehensä kanssa Sipoon Väster-skoggiin ja myöhemmin Söderkullaan. Yksi vuosi asuttiin välillä perheen kanssa Pittsburghissa.

Emäsalo oli hänelle koko elinajan hyvin rakas. Hän toi usein esiin, että on asunut Emäsalon kaikissa neljässä kylässä, ensin kesävierana Emäsalon kylässä ja Orrbyssä, jossa vanhemmat vuokrasivat kesämökin, sitten Bengstbyssä, mistä hänen vanhempansa ostivat Skogsborgin asunnon Björklundin telakan naapurista. Hän kävi jonkin aikaa kouluakin Bengtsbyn kansakoulussa, kun äiti Atti Perander halusi jatkaa asumista Emäsalossa syksyllä. Vaarlahteen hän tuli avioituttuaan Bebbe Nybergin kanssa, ja perhe

rakensii mökin vastapäätä Meriniemeä. Täällä hän sai elää lähellä luontoa, lähellä merta, lähellä lintuja joiden nimet hän tiesi kaikki, ja ennen kaikkea lähellä perhettä, sukua ja ystäviä.

Musiikista tuli tärkeä osa Bittan elämää. Opiskeluaikana Turussa hän kuului Flora- kuoroon, ja oli mukana Carmina Burana esityksessä Brahe Djäknar kuoron kanssa.

USA:n vuoden jälkeen hän kävi Lärkullinan kansanopiston musiikki- linjaa, alkoi laulaa ja soittaa kitaraa. Hän tapasi Sipoon mestaripelimanni Sven-Runar Wikin, alkoi kirjoittaa tekstejä hänen pelimannimusiikkiinsa mistä syntyi CD- levy **"Kom vandra..."** 1997. Bitta esiintyi monet kerrat lauluneen erilaisissa tilaisuuksissa yhdessä Sipoon pelimannien kanssa, ja Harry Stenforsin kanssa Kaustisten kansanmusiikkijuhlilla.

Jossain vaiheessa Bitta löysi Emäsalossa 1920- luvulla tallennettuja lauluja. Se sai hänet aktiivisesti etsimään emäsalolauluja Svenska Litteratursällskapetin kansanmusiikkiarkistosta. Hän halusi opettaa niitä edelleen muille mikä oli todellinen kulttuuriteko. Yhdessä Synne Jernin kanssa löytyi lisää aineistoa Sipoon kotiseutuyhdistyksen arkistosta, ja monet niistä dokumentoitiin uudelle CD- levyllä **"Visorna vandrar"** 2005.

Vanhojen helmien levittämiseksi Bitta ja Synne pitivät useita laulukursseja ja laulutilaisuuksia aina Helsingistä Loviisaan. Emäsalossa Midgårdin lauluilloista tuli perinne (2004 – 2015), mikä keräsi yhteen runsaasti laulajia. Muita esiintymisiä oli koko ruotsinkielisen Suomen alueella ja myös Kaustisten kansanmusiikkijuhlilla. Kaikki ne laulut, joita Bitta ja Synne opettivat Sipoon ja Emäsalon laulutilaisuuksissa, äänitettiin kauden lopuksi ja lähetettiin Kansanmusiikki-instituutille.

Kymmenen vuoden ajan Bitta sai yhden kesäviikon vuokrata Tove Jansson tupaa Klovharulla. Ensin yhdessä kirjailijaystävänsä ja sitten Synnen kanssa. Siellä oli rauhaa keskittyä laulujen teksteihin ja sävelmiin, jotka Bitta oppi uskomattoman nopeasti. Siellä antoivat souturetket, saaret, ja ”Katolla hyppivät lokit” virikkeitä lauluteksteille (katso artikkeli Emäsalolehti 2018).

Laulun ystävät etsiytyvät yhteen. Siksi Bitta osallistui Visans Vänner i Östnylandin toimintaan vuosien ajan. Bittalle musiikki oli olennainen osa hänen elämänsä, ja hän halusi, että sanoja todella kuunnellaan. Laulujen sävelmillä ja sanoilla Bitta välitti perinteitä, historiaa ja tunteita kuuntelijoille.

Toimettomana istuminen ei ollut Bittalle vaihtoehto. Hän ompeli, kutoi mattoja ja seinävaatteita, neuloi kintaita ja sukkaa viimeiseen asti. Bitta oli vuosien ajan Gumbostrand – Simsalö Marttapiirin puheenjohtaja. Siinä hän aloitti tilkkutekniikan ompelukerhon. Hän sommitteli lukemattomia kauniin värisiä tilkkutöitä, isoja ja pieniä, samoin kuin kasseja vanhoista farmarihousuista. Tilkkutyökerho piti kerran viikonlopputapahtumankin Midgårdin tietotuvalla.

Marttana Bitta teki aloitteen hyvin pidetyn ja paljon osallistujia keränneen virsi-illan järjestämiseksi Söderkullassa kanttori Dag-Ulrik Alamqvistin kanssa. Emäsalossa hän oli vuosia Emäsalon Kappeliyhdistyksen johtokunnan jäsen.

Bittalla oli paljon ystäviä. Missä hän asui, liikkui tai mihin osallistui, loi hän ystävyysuhteita. Hän piti yhteyksiä ja nautti siitä, että sai seurustella ja olla sosiaalinen. Bittaa jäivät suremaan hänen miehensä, kolme lastaan, kuusi lastenlastaan, suuri sukulaisperhe ja monet ystävät. Kaipausta on suuri ja Bitta jättää ison tyhjiön jälkeensä.

BEBBE NYBERG, SYNNE JERN,
käännös Tapani Mansikkala

Tilkkutyö by Bitta Nyberg

*Tack Bitta för dina visstunder som hann bli många.
Orden i visorna de flestas intresse nog fånga.*

Hurja ukkosmyrsky Emäsalossa heinäkuussa 1921

Heinäkuussa 1921 riehui eteläisessä Emäsalossa poikkeuksellisen hurja ukkosmyrsky, joka rikkoi puhelimia, poltti puhelinlankoja, ja myllersi maata. Mikael Gyllenberg kirjoitti jutun tästä Borgåbladet-lehdelle lähes sata vuotta sitten. MG oli vanhempineen ja sisaruksineen kesäasukkaana Vaarlahden Edsvikenissä Johanssonien luona (Bertel Rosenströmin ”vanhassa talossa”). Hän oli sittemmin matematiikan opettajana Helsingissä niin ruotsin- kuin suomenkielisissä kouluissa. Kovia säitä oli myös ennen vanhaan. Bertel Rosentröm. (Ajan tavan mukaan teksti on hiukan koukeroista, siksi myös suomennoksessa)

Bbl 15.7.1921: Emäsalosta – Vaikeita ukkosvaurioita tiistaina.

Voimakas ukkonen, joka viileästä säästä huolimatta meni merta myöten länneestä itään tiistaina 12. heinäkuuta aamulla, ja joka saavutti tämän saaren eteläkärjen noin klo ½ 5, käyttäytyi sellaisella tavalla ja jätti sellaisia merkkejä että se ansaitsee huomiota.

Herätys tuli sanottuun aikaan täällä meren rannalla aivan valtavista ja pitkistä vyöryistä meren poikki. Se oli majesteettinen, keskeytymän äänen nousu ja lasku toistuvasti, jatkuvasti kasvava luonnon musiikki, joka huipentui korvia huumaavaan paukahdukseen, yhtä aikaa salamien kanssa, joka ilmanpaineellaan lähestulkoon paiskasi ihmiset vuoteistaan, repi auki ovia j.n.e. Tämä oli silminnähden se purkaus, joka on jättänyt huomattavia jälkiä jälkeensä ympäröivään luontoon.

Meriniemellä, joka on etelärannikon äärimmäinen uloke länteen, purkaus tuntui voimakkaasti. Päärakennukseen vedetyt puhelinlangat paloivat eteisessä kahdessa eri kohdassa, aiheuttaen tulenlieskoja, ja kolmannessa kohtaa se nokesi seinää, täytti eteisen savulla, ja joka kenties olisi voinut saada suurempia seurauksia, elleivät huvilan asukkaat olisi heti kiiruhtaneet paikalle. Lehtori Nybergille, joka oli viereisessä huoneessa, ilmestyi samaan aikaan valoilmiö, joka muistutti tulipalloa, ympärysmitaltaan noin 15 cm.

Noin 2 km Meriniemestä itään, puolivälissä noin ½ km päässä toisistaan sijaitsevien Edsvikin ja Lervikin välissä iski salama voimalla, jonka merkit ansaitsevat huomiota. Tällä paikalla sijaitsee voimakkaasti viettävä, metsitty-nyt mukulakivimäki, joka noin 89 - 100 m itäisestä rannasta kulminoituu paljaaseen kallionkumpareeseen, jota ympäröivät korkeat kuuset. Yhteen näistä salama iski sitä kuitenkin särkemättä. Mutta tultuaan alas juureen, jonka se huolellisesti puhdisti, repi auki maata sen

ympäriällä, ja jakautui kahteen erilliseen, näköjään vedenuomaa seuraavaan haaraan, minkä vaikutukset ovat ihmeellisiä.

Koko pitkän matkan alas rantaan tämä kivinen maa on aurattu kuin mitä vahvimalla koneella. Kaikki mikä oli tiellä, kivet, kannot, puut on armottomasti paiskattu sivuun, ja sora ja sammaleet heitetty ympärillä oleviin puihin. Eräessä paikassa salama on kohdannut maanalaista, laadultaan kiinteää, kallioperää. Se särkyi armottomasti ja suurempia ja pienempiä osia siitä lenteli laajalti ympäriinsä aina kymmenen metrin päähän. Toisessa kohtaa purkaus on mennyt kivenlohkareiden alle jatkaakseen taas auraamistaan.

Vielä alhaalla vedenrajassa purkaus on nostanut suurta kiveä ja heittänyt sen hyvän matkaa sivuun. Toinen haara näyttää rynnänneen aivan rannan äärellä olevaan kuuseen, jossa näkyy syvä, spiraalin muotoinen nousu-ura, 3 cm levyinen ja ulottuu 5-6 metrin korkeuteen. Mihin tämä purkaus sitten meni, sitä ei ole voitu selvittää.

Mutta ei tässä kyllin. Aivan Lervikin kalastuspaikassa lähellä kesävieraiden asuttamaa mökkiä on kaksi puhelinpylvästä. Toiseen näistä, sen huippuun, iski samaan aikaan salama tunkeutuen tolppaa myöten metrin verran alas. Siellä se törmäsi rautalangan pidikkeeseen, sulatti sen silmukan, meni alas rautalankaa myöten, rikkoen sen kiveen hakatun kiinnityspultin, ja ilmeisesti sen jälkeen kadoten.

Ukkosen vuoksi, joka johti pari päivää kestäneeseen raivoisaan, syksyiseen koillismyrskyyn, sadekuuroihin ja 8 - 10 asteen ilman lämpötilaan ja 10 - 11 asteen vedenlämpöön, ovat kaikki puhelimet epäkunnossa.

Aina Vaarlahden kylässä asti, 4 km päässä täältä, kerrotaan erään talon puhelinlinjojen palaneen samalla tavalla kuin Meriniemellä, ja paristot ovat menneet pilalle. Edelleen jatkuvan syys sään loppua odotetaan intensiivisesti.

MG

**LÄMPIMÄT KIITOKSET
PER SPAKIN SÄÄTIÖLLE,
JOKAN ON
MAHDOLLISTANUT
EMÄSALOLEDEN
JULKAISEMISEN**

Julkaisija: Emäsalon Kyläyhdistys ry.
Toimitus: Bebbe Nyberg
Taitto: Lisa Hannelius
Käännökset: Tapani Mansikkala